

TURİZM EĞİTİMİNDE AKREDİTASYON: TURAK ÖRNEĞİ
Accreditation in Tourism Education: TURAK Example

* Muharrem TUNA
** Onur ÇELEN

doi.org/10.32958/gastoria.570627

Yazar Bilgileri

ORCID:

* 0000-0001-5526-7122

***0000-0003-4601-2173

Email:

*muharrem.tuna@hbv.edu.tr

**onurcelen@uludag.edu.tr

ÖZET

Eğitim, insanların hayatları boyunca devam eden bir süreçtir. Eğitim sayesinde insanlar belirli konularda uzmanlaşarak, aldıkları eğitime göre çeşitli alanlarda istihdam edilebilmektedir. İnsanların bilgi ve becerilerini geliştirmeyi hedefleyen eğitim programları arasında önemli yere sahip yükseköğretim eğitiminin nitelikli ve sektör içerisinde gelişmelere göre tasarlanmış olması son derece önemlidir. Özellikle hizmet sektöründe farklılaşma zorunluluğu, rekabetin fazlasıyla hissedilir olması, hizmet sektörüne yönelik eğitimin kapsamlı olması gerekliliğini göstermektedir. Turizm sektörünün emek-yoğun yapısı, doğrudan olarak hizmeti üreten ve tüketen tarafların insan olması, turizm alanında yükseköğretimin çok yönlü, güncel, insan ve sektör yapısına uygun olarak tasarlanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda turizm eğitimi akreditasyon uygulamalarının araştırılması son derece önemlidir. Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından turizm eğitimi akreditasyonu konusunda yetkilendirilen Turizm Akademisyenleri Derneği'nin (TUADER), turizm eğitimi akreditasyon kurulu olan Turizm Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu'nun (TURAK) çalışmalarının amacı, kapsamı, niteliğinin belirtilmesi araştırmanın amacını ve önemini oluşturmaktadır. Araştırma içerisinde, TURAK'ın çalışmalarının niteliği ve önemine yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akreditasyon, TUADER, TURAK, Turizm Eğitimi, Yükseköğretim, Yükseköğretim Kurulu.

ABSTRACT

Education is a process that goes on throughout the lives of people. By means of Education, people can be employed in various fields according to their education. It is very important that higher education, which has an important place among the educational programs aiming at improving the knowledge and skills of people, is designed according to the developments in the sector. In particular, the necessity of differentiation in the service sector shows that the competition is extremely noticeable and the education for the service sector needs to be comprehensive. The labor-intensive structure of the tourism sector, the human being of the parties producing and consuming the service directly necessitates the design of higher education in the field of tourism in accordance with the multi-faceted, current, human and sector structure. In this context, the study of Tourism Education Accreditation is extremely important. The purpose and scope of the studies of the Tourism Education Accreditation Board (TEAB) of the Association of Tourism Scholars (ATS), which is authorized by the Higher Education Council of Turkey (HECT) on tourism education accreditation, is the purpose and importance of the study. The research includes the nature and importance of TEAB's work.

Keywords: Accreditation, ATS, TEAB, Tourism Education, High Education.

GİRİŞ

Bilginin insan yaşamındaki önemi her geçen gün artmakta ve gittikçe artan bir değer unsuru haline gelmektedir. Bilginin kazandığı değer, dünya ekonomisinin gelişim ve şekillenmesi üzerinde de etkili olmaktadır. Yeni teknolojilerin üretilmesi, eğitime daha fazla önem verilmesi, eğitim kalitesinin yükseltilmesi bilincinin yaygınlaşması ve en önemli yatırım unsurunun insan olması anlayışının yerleşmesi dünya genelinde bilginin önem kazanmasına katkı sağlamıştır (Gencel, 2001: 164). Bilgi üretiminin gücü, eğitim kurumlarının kalitesi ile doğru orantılıdır. Kalite güvencesine sahip ve akredite edilmiş eğitim ve araştırma kurumlarına sahip toplumlar bilgi gücünü ellerinde bulundurabilir ve diğerleri karşısında farklı alanlarda rekabet avantajına sahip olabilirler. Konu yükseköğretim çerçevesinde ele alındığında, kalite ve akreditasyon uygulamalarıyla nitelikli ve istenilen ölçütlere uygun eğitimler verilebilecek ve yapılan araştırmalarla ihtiyaç duyulan bilgilerin üretimleri mümkün olabilecektir.

Sanayi devriminden sonraki süreçte, yükseköğretimde kalite ve akreditasyon uygulamalarının ortaya çıkmasında özellikle sosyal ve ekonomik alanlarda meydana gelen gelişmelerin etkisi olmuştur. Üretim kapasitelerinin artması, şehirleşme, çalışma sürelerinin kısalması, farklı iş kolları ve farklı istihdam alanlarının doğması, eğitim alanında gözle görülür bir değişim süreci başlatmıştır. Kişilerin refah seviyelerinin artışına ek olarak, okur-yazar kişi oranında meydana gelen artışlar, kişilerin bilinçlenmesine neden olmuş ve bu durum da kişilerin tüketim anlayışlarında çeşitli farklılaşmalar yaratmıştır (İstanbulu Dinçer vd., 2016: 380). Küreselleşmenin de bir sonucu olan ilgili olaylar zinciri, rekabetin iyiden iyiye hissedilmesine ve rekabet gücünü elde etmede eğitim ve nitelikli eğitime sahip işgören ihtiyacına dikkat çekmektedir.

Eğitim, bilhassa hizmet ve sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceriye sahip nitelikli işgücünü sağlayarak ve çalışanları daha verimli kılmayı hedefleyerek ekonomik gelişmeye ciddi ölçüde katkı sağlamaktadır. Eğitimin esas hedefi, insanların bilgi ve becerilerinin artırılması, onların toplumda yararlı bir birey olarak var olmalarını mümkün kılmaktır. Turizm sektörünün de bir hizmet sektörü olduğu dikkate alındığında, tüm diğer meslekler gibi içerik ve özelliklerinin uygun bir ders programı kapsamında öğrenilmesi ve turizm eğitiminin genel eğitim içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir (Olcay, 2008: 384). Belirtilen şartların sağlanmasıyla da hem sektör içerisindeki rekabete uygun işgörenlerin yetiştirilmesi hem de ilgili işgörenleri yetiştiren eğitim kurumları arasında bir rekabet ortamı yaratılmış olacaktır.

Turizm hareketlerine katılan ziyaretçiler sürekli ikamet ettiği şehir ve/veya ülkeden ayrılarak, sahip olduğu yaşam, düzen ve ne yapacağını gayet iyi bildiği çevreden uzaklaşmaktadır. Ziyaretçi vardığı yabancı destinasyonda, alışveriş, bilgi, davranışlar, eğlence ve yeme içme gibi birçok konuda yardıma ihtiyaç duymaktadır. Turizm sektöründeki işletmelerde çalışan nitelikli ve eğitilmiş kişilerin var olması, ziyaretçilerin sözü edilen ihtiyaçlarının karşılanmasında oldukça etkilidir. Turizm hareketlerinin önemli bir bileşeni olan sektör çalışanları, ziyaretçilerin deneyimlerinde ve almış oldukları hizmette etkili olmaktadır. Emek yoğun bir sektör olan turizmde çalışanların donanımlı ve mesleki eğitim almış olmaları, nitelikli iş gücünü ortaya çıkarmaktadır (Eren, Eren ve Çelen, 2018: 453).

Turizm Eğitiminde Akreditasyon: Turak Örneği
Muharrem TUNA, Onur ÇELEN

Turizm eğitimi alanında, ülkeler genç nüfuslarına yüksek standartlarda eğitim sunmak durumundadır. İfade edilen husus, beceri isteyen birçok iş kolu için diploma zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. Yükseköğretim kurumlarında verilen bilginin gücü ve ekonomide yararlanılabilme gibi konular, turizm sektöründe ulusal ve uluslararası ölçekte rekabet avantajı sağlamada son derece önemlidir. Yükseköğretim kurumlarının turizm programlarında kaliteyi temel ölçüt olarak benimsemiş yönetim anlayışı sayesinde, ilgili hizmetlerin verimi üzerinde olumlu sonuçlar elde edilebilecektir. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından, turizm eğitimi akreditasyonu konusunda yetkilendirilen Turizm Akademisyenleri Derneği'nin (TUADER), turizm eğitimi akreditasyon kurulu olan; "Turizm Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu'nun (TURAK)" kapsamı, içeriği ve incelenmesi araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Çalışma neticesinde, TUADER tarafından tasarlanan ve uygulanan TURAK'ın beklenen sonuçlarının ve turizm eğitiminin yükseköğretim alanında yaratacağı farklılıkların belirlenmesi son derece önemlidir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Akreditasyon

Ard, Beasley ve Nunn-Elison'a göre (2017: 80) akreditasyon; bağımsız veya üçüncü kişi niteliğindeki kurumlarca, uygulamaya katılmak isteyen kurumların gönüllülük esasına dayanarak, akademik programları daha iyi hale getirmek, akademik kurum ve programların kalite güvencesini, kalite iyileştirmelerini sağlayacak eğitim kalite standartlarının belirlenmesi, uygulanması ve denetim süreci olarak ifade edilebilir. Akreditasyon kavramı TDK'ya göre (tdk.gov.tr, 2019); "*Kuruluşların, üçüncü bir tarafça belirlenen teknik ölçütlere göre çalıştığının bağımsız ve tarafsız bir kuruluş tarafından onaylanması ve düzenli aralıklarla denetlenmesi*" şeklinde açıklanmaktadır.

Akreditasyon programı, ilgili tarafların tanımlanmasını ve program sonucunda sağlanması hedeflenen muhtemel sonuçları, özellikle program sonu öğrenci öğrenme çıktıları ve program hedefleri arasında resmi ve tutarlı bir şekilde bilgilendirilmelerini ve danışmalarını sağlamalıdır. İlgili taraflardan alınan geri bildirimler veya öneriler, programla ilgili kararlar (Ör. kayıt, kabul ve müfredat) alınırken dikkate alınmalıdır. Programların, program ile ilgilendiği taraflar arasındaki iletişimi ve programın geliştirilmesi konusundaki karar alma süreçlerini bilgilendirmek ve geliştirmek için aldığı bilgileri nasıl kullandığını belgelemesi gerekir (Ard vd., 2018: 16).

Eğitimde akreditasyon deyimi Türkiye'de ilk defa 1996 yılının ilk dönemlerinde öğretmen yetiştiren kurumların (eğitim fakülteleri ile emsalleri) yeniden yapılanması kapsamında YÖK ve ilgili birimlerince güncelleştirilen bir ifadedir. Amerikan ve İngiliz uygulamaları baz alınarak Türkiye 'de öğretmen yetiştirmeye yeni bir düzen ve doğrultu kazandırmanın esaslı bir vasıtası ve yöntemi olmuştur. Bu yöntemle ülkedeki öğretmen yetiştirme yeniden yapılandırılırken sürekli denetimle de öğretmen yetiştiren kurumların belirli bir kalitenin altına düşmemesi amaçlanmaktadır (Doğan, 1999: 503). Yukarıda ifade edilen açıklamalar çerçevesinde yükseköğretimde akreditasyon kavramının unsur ve temel özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Aktan ve Gencel, 2010: 138-139):

Turizm Eğitiminde Akreditasyon: Turak Örneği
Muharrem TUNA, Onur ÇELEN

- Akreditasyon, yükseköğretim kurumlarının ve/veya programlarının performans standartları yönünden kendi kendilerini değerlendirmelerine ve aynı zamanda yetkili akreditasyon kuruluşlarınca dış değerlendirme yapılmasına imkân veren bir sistemdir.
- Akreditasyon, bir yükseköğretim kurumunun ve/veya programının genel olarak güvenilirliğini ve tanınmasını sağlayan bir sistemdir. Akreditasyon, ilgili kurumun ya da programın belirli mükemmeliyet standartlarına sahip olduğunu belgeleyen saygın bir sertifikanın verilmesi sürecidir.
- Akreditasyon, kalite geliştirme dışında yükseköğretim kurumunda dürüstlüğü ve etik standartları yerleştirmeyi amaçlayan bir sistemdir.
- Akreditasyon, yapılması gönüllü (isteğe bağlı) bir işlemdir, dışarıdan kamusal otoritelerden bu sürece dâhil olunması yönünde bir baskı ya da zorlama söz konusu değildir.
- Akreditasyon kamusal otoritelerce belirlenen düzenlemelerin aksine hükümet-dışı kontrol mekanizmasının geçerli olduğu bir kendi kendine düzenleme (self-regulation) sürecidir.
- Akreditasyon, bir kurumun belirli standartları karşılaması ve bunları tutarlı bir şekilde sürdürmesidir.
- Akreditasyon, bir defaya mahsus yapılan bir işlem değildir, tam aksine uzun dönemlidir ve dönemsel olarak iç ve dış değerlendirmelere dayanır.
- Akreditasyon, yükseköğretim kurumunda kalitenin sürekli olarak geliştirilmesini amaçlayan bir süreçtir. Akreditasyon, kalite güvencesi sağlayan bir araçtır.
- Akreditasyon, akredite edilmiş olan kurum ve programların, önceden tespit edilmiş mükemmeliyet standartlarını yerine getireceğini veya ifade edilen beklentileri geçebileceğini garanti etmektedir.

Akreditasyonun genel olarak özellikleri incelendiğinde, kendi sistemi içerisinde süreklilik arz eden, yükseköğretim konusunda belirli kalite standartlarını belirleyen, gelişimi ve yeniliği destekleyen, tarafsız kurumlar tarafından gerçekleştirilmesine bağlı olarak güvenilirliği yüksek olan bir sistem olduğu rahatlıkla söylenebilir. Konu turizm eğitimi açısından değerlendirildiğinde, hizmet sektörünün bilgi ve beceriye bir arada ihtiyaç duymasına bağlı olarak, turizm sektörüne yönetici ve çalışan yetiştirmekle görevli yükseköğretim kurumlarının turizm eğitiminde akreditasyon uygulamalarından yararlanmalarıyla, turizm sektöründen elde edilmek istenilen faydaların daha kısa ve etkili bir biçimde kazanılmasını sağlanırken, yükseköğretimdeki turizm eğitiminin nitelikli ve uluslararası arenada rekabet gücünün yükseleceği düşünülmektedir.

Turizm Eğitiminde Akreditasyon

Turizm eğitimi, çok yönlü turizm olgusunun ana alt sektörlerinden biri ve tezahürü olarak doğrudan veya dolaylı şekilde turizm sektörünün tamamını etkileyebilecek bir alan olarak tanımlanabilir (Ayikoru, Tribe ve Airey, 2009: 191). Farklı bir tanımlamaya göre turizm eğitimi; turizm kaynaklarının koruma bilincinin geliştirilmesi, turizm olay ve ekonomisinin

Turizm Eğitiminde Akreditasyon: Turak Örneği
Muharrem TUNA, Onur ÇELEN

halka öğretilmesi, turiste karşı eşit ve dürüst hizmet etmede etik davranışların geliştirilmesi ve turizm sektöründe iş göreceği bilgili ve kalifiye işgören ve yöneticilerin yetiştirilmesine yönelik amaçların başarılmasına yönelik faaliyetler bütünü olarak açıklanmaktadır (Ayaz, Yeşiltaş ve Türkmen, 2012: 104). Başka bir tanımlamaya göre turizm eğitimi; Ortaöğretim, önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyde, teorik ve pratik öğrenimden, meslek ahlakına ve mesleğin temel prensiplerine kadar uzanan çeşitli disiplinlerin verildiği ve turizm sektörü için sağlanması gereken bir eğitimidir (Üzümçü, Alyakut ve Günsel, 2015: 182).

Turizm eğitimi, diğer mesleki eğitim türlerinden farklılıklar göstermektedir. Turizm eğitiminde esas unsur insandır. Turizmde hizmetin belirli standartları vardır ve büyük bir kısmı uluslararası niteliklere sahiptir. Bu sebeple, turizmde insan ve işgücü eğitimi ayrı bir öneme sahiptir. Bireylerin iyi bir eğitim almasının yanı sıra, kültür, davranış bilimleri ve teknolojiye yönelik bilgilere sahip olması gerekmektedir (Dağdeviren, 2007: 14-15). Yükseköğretim düzeyindeki ilgili kurumlar 2547 sayılı kanunun 3. maddesinde kısaca aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır (Akoğlan Kozak, 2009: 2):

•**Fakülte:** Yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine bağlı birimler bulunan bir yükseköğretim kurumudur.

•**Enstitü:** Bir üniversiteye bağlı olarak ya da bağımsız bir kuruluş biçiminde kurulmuş olan ve genellikle belli konularda araştırmalar yapan ve kimi durumlarda öğretime de yer veren eğitim kurumudur.

•**Yüksekokul:** Belirli bir mesleğe yönelik eğitim öğretime ağırlık veren bir yükseköğretim kurumudur.

•**Meslek Yüksekokulu:** Belirli mesleklere yönelik ara işgücü yetiştirmeyi hedefleyen dört yarıyıllık eğitim - öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur.

Turizmin bütünleşik bir yapıda olması, farklı disiplinlerin bir araya gelmesiyle oluşması, kendine özgü teorilerinin gelişim aşamasında olması, özellikle akademik turizm eğitiminde çok fazla bölümlenmenin ve farklı isimler altında eğitimlerin veriliyor olması, akademik turizm eğitiminde standardizasyon ve kalite uygulamalarının güçleşmesine sebebiyet vermektedir (Amoah ve Baum, 1997: 6). Turizm eğitiminde akreditasyon uygulamalarının fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu yapılarına ve sektörün beklentilerine uygun olarak hazırlanması son derece önemlidir. Bu sayede, akademik turizm eğitiminin kimliği güçlendirilmiş olacak, bilgi ve beceriye dayalı eğitim belirli standartlara göre verilerek, denetimi ve sürekliliği sağlanabilecektir.

Turizm eğitiminde akreditasyon konusu 1950'li yıllarda üstü kapalı olarak tartışılmaya başlanmıştır. Ancak, 1980'li yıllara gelindiğinde, The Council on Hotel, Restaurant and Institutional Education (CHRIE) (Otel, Restoran ve Kurumsal Eğitim Konseyi) Konaklama İşletmeciliği Programları İçin Akreditasyon Komisyonu (Accreditation Commission for Programs in Hospitality Administration ACPHA) ile turizm eğitimi alanında akreditasyon uygulamasıyla resmen başlatmıştır (Bosselman, 1996: 32).

Turizm Eğitiminde Akreditasyon Uygulaması Örnekleri

Bu başlık altında turizm eğitimi konusunda verilen bazı uluslararası düzeyde kalite ve akreditasyon uygulamalarına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü TedQual Sertifika Sistemi (UNWTO TedQual Certification System)

Söz konusu belge (academy.unwto.org); turizm eğitimi için asgari kalite standartlarının tanımlanması yoluyla turizm eğitimi, eğitim ve araştırma programlarının sürekli iyileştirilmesini kolaylaştırmayı amaçlayan gönüllü bir nitelik belgesidir. UNWTO TedQual Sertifikasyonu, bir veya daha fazla turizm programı olan herhangi bir turizm eğitimi veya araştırma kurumu tarafından talep edilebilmektedir. Sisteme kabul almak için programın mezun vermiş olması yeterlidir. Sistemin sertifikalandırma süreci şöyle işlemektedir (academy.unwto.org);

1) Bilgi talebi: Turizm eğitim, öğretim ve/veya araştırma programlarını UNWTO TedQual Sertifikasyon Sistemi tarafından belirlenen kriterlere uygun olarak belgelendirmek isteyen tüm kurumlar, UNWTO Themis Vakfı'na aşağıdaki e-posta (tedqual@unwtothemis.org) adresine yazılı bir istek gönderilmelidir. Talep alındığında, UNWTO Themis Vakfı, ön kayıt formu ile birlikte Sertifikasyon Sistemi hakkında ücretsiz bilgi göndermektedir.

2) Ön kayıt: Sertifika almakla ilgilenen herhangi bir kurum, usulüne uygun doldurulmuş ön kayıt formunu ekleyerek, TedQual Sertifikasyon Sistemi'ne resmi olarak dâhil edilmek için yazılı bir talepte bulunmalıdır. Bu prosedür yalnızca bürokratik bir formalite değildir, aksine ilk aşamada sertifikasyon sürecini etkileyebilecek olası bir uyumsuzluk veya sorunun tespit edilmesini mümkün kılmaktadır. UNWTO Themis Vakfı talebi inceleyecek ve kabul edip etmemeye en fazla 7 gün içinde karar verecektir.

3) Denetim sürecine kabul: Talep kabul edilirse, kurum denetim için ödeme anında toplam belgelendirme maliyetinden düşülecek kayıt ücretini ödemek zorunda kalmaktadır. Ön kayıt formu ve ödeme alındıktan sonra, UNWTO Themis Vakfı, ilgili turizm eğitimi, eğitim ve/veya araştırma programlarının denetimini yapmak üzere UNWTO TedQual denetçi ekibinden bağımsız bir uzman atamaktadır.

4) Denetim: Denetimin şartları üzerinde mutabık kalındıktan sonra, UNWTO Themis Vakfı, kuruma prosedürlerin el kitabını ve pratik bir örnek olayı (genellikle elektronik formatta) göndermektedir. Kurum tüm bilgileri aldıktan sonra, sürece devam edip etmeme konusunda karar hakkına sahiptir. İptal konusunda, UNWTO Themis, denetimin başlamasından en az üç hafta önce yazılı bir bildirim alırsa, belirli oranlarda ücret iadesi gerçekleştirmektedir. Daha sonra, belirlenen takvim ve şartlara uygun olarak denetim yapılır. Kurum gerekli belgeleri sağlamalı ve kararlaştırıldığı gibi denetimin performansını kolaylaştırmalıdır. Bu süreçte tüm çalışmalar gizlilik içinde yürütülür.

5) Sertifikalandırma: Denetimi gerçekleştirdikten sonra, denetçi raporunu UNWTO Themis Vakfı'na göndermektedir ve ardından değerlendirme için TedQual Sertifikasyon Komitesi'ne ulaştırılmaktadır. Komite değerlendirmesini tamamladığında, UNWTO Themis Vakfı denetim sonrası raporu hazırlar ve sonuçları kuruma bildirir. Sonuç başarılı olursa, program UNWTO TedQual Sertifikasyon Komitesi tarafından tanımlanacak bir

süre için UNWTO TedQual kalite etiketini alır. Aksi takdirde, azami 6 ay içinde, ilkinden daha düşük bir maliyete (%50) sahip olan bir yeniden denetim yapılabilir.

Konaklama İşletmeciliği Programları İçin Akreditasyon Komisyonu (Accreditation Commission for Programs in Hospitality Administration ACPHA)

Konaklama İşletmeciliği Programları İçin Akreditasyon Komisyonu, konaklama işletmelerine yönelik hizmetlerin kalitesi ve standartları üzerine eğitimler ve çalışmalar gerçekleştirilen bir kuruluştur. Ağırlıklı olarak, Amerika'daki okullar olmak üzere, Avrupa'daki çeşitli okullara da danışmanlık hizmeti vermektedir. Toplamda 69 üniversitenin ilgili bölümlerinde akreditasyon uygulaması gerçekleştirmektedir (acphahm.org, 2019).

Avustralya Eko Turizm Örgütü Ekoturizm Akreditasyonu

Avustralya Ekoturizm Örgütü (EAA) doğa tabanlı turizmi “öncelikli odak noktası doğal alanları tecrübe etmek olan ekolojik sürdürülebilir turizm” ve ekoturizmi de “öncelikli odak noktası çevresel ve kültürel anlayışı, takdiri ve korumayı teşvik eden doğal alanları tecrübe etme olan ekolojik sürdürülebilir turizm” olarak belirtmiştir. Ekoturizm akreditasyonu, aşağıda belirtilen amaçlara ulaşabilmek için gerekli ve verimli bir süreç olarak da ifade edilebilmektedir (Erdoğan, 2013: 80):

- Turizm kalkınmasının sosyal yönleri,
- Turizm kalkınmasının ekonomik yönleri,
- Eko-verimlilik ve doğal alan korunması,
- Biyoçeşitliliğin korunması ve ekolojik ayak izlerinin azaltılması.

Doğa tabanlı turizm ve ekoturizm türlerine yönelik talebin artmasına bağlı olarak, çevresel konu ve sorunlara karşı küresel bilincin artması, ilgili turizm türünü koruyucu şekilde gelişmesini sağlayacak sistemlerin oluşturulmasını sağlamıştır. Akreditasyon gibi düzenleyici sistemler, sektörün hedeflerini korumak ve geliştirmek adına doğa tabanlı turizm ve ekoturizm prensiplerini uygulayabilmek için geliştirilmiştir. Doğa tabanlı turizm ve ekoturizm akreditasyonu, yöneticileri uluslararası, ulusal ve bölgesel ölçekte tasarlanmış prensip ve kriterlere göre akredite ederek; çevreyle uyumlu, sosyal yarar sağlayan ve ekonomik olarak uygulanabilir yönetime ulaştırmayı hedeflemektedir. Ayrıca, akreditasyon süreci, doğa tabanlı turizm ve ekoturizm ürünlerinin oluşturulması ve pazarlanmasında standartları belirlemek ve rekabetçi gücü sağlayan bir araç olarak kullanılmalıdır (Erdoğan, 2013: 80).

Turizm Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu (TURAK)

Turizm Akademisyenleri Derneği'nin (TUADER), 2017 yılında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından, turizm eğitimi değerlendirme ve akreditasyon konusunda yetkilendirilmesiyle, bu dernek bünyesinde, Turizm Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu (TURAK) faaliyetlerine başlamıştır. TURAK, Türkiye turizm eğitimi değerlendirme ve akreditasyonu konusunda yetkili bir kuruldur. Kurul, faaliyetlerinde uygulamaya yönelik hususlara odaklanır, bağımsız bir yapıdadır ve denetçi statülerine de sahiptir (turak.org, 2019a).

Turizm Eğitiminde Akreditasyon: Turak Örneği
Muharrem TUNA, Onur ÇELEN

TURAK bünyesinde, Kurula bağlı olarak görev yapan “Eğitim Birimi”, “Danışma Kurulu”, “Mevzuat Geliştirme ve Güncelleme Komitesi”, “Değerlendirici Aday Belirleme Kurulu”, “Değerlendirme Raporu İnceleme Kurulu” ve “Ölçütler Kurulu” bulunmaktadır. Her alt birimde, alanında yetkin akademisyenler, STK yetkilileri ve özel sektör temsilcileri yer almaktadır (turak.org, 2019b).

TURAK faaliyetlerine devam etmektedir ve ilk pilot uygulamaların sonuna gelinmek üzeredir. İçinde bulunduğumuz yılda, yeni 12 program TURAK’a akredite olmak için başvuruda bulunmuştur. İlerleyen yıllarda, bu sayının artacağı ve turizm eğitiminde birçok kurumun akredite olacağı ve bu sayede turizm eğitiminde kalitenin artacağı düşünülmektedir.

TURAK Akreditasyonlarının Amaçları

MADDE 5-(1) Yükseköğretim Turizm Programları’nın (YTP) TURAK tarafından akreditasyonu gönüllülük esasına dayalıdır.

(2) TURAK akreditasyonu ile YTP’nin öğretim kalitesinin yükseltilmesi ve sürekliliğine katkıda bulunulması amaçlanır. Bu çerçevede;

(a) Başvuruda bulunan YTP’lerden değerlendirme ölçütlerini sağlayanları belirlenmesi,

(b) Ölçütleri sağlayan programları ilan ederek toplumu, öğrenci adaylarını, öğrenci velilerini, ilgili eğitim-öğretim kurumlarını, ilgili dernek ve kuruluşları, olası işverenleri ve devlet kurumlarının bilgilendirilmesi,

(c) YTP’nin sürekli iyileştirilmesi ve yeni programların geliştirilmesi konularında yönlendiricilik yapılması, hedeflenmektedir (turak.org, 2019a).

Akreditasyon Başvurusu Yapabilecek Programlar ve Kurumları

MADDE 6-(1) YTB (Yükseköğretim Turizm Birimleri –Fakülte, Yüksekokul, Meslek Yüksekokulu, Enstitü) veya bünyesinde YTP bulunan yükseköğretim birimi, programlarının akreditasyonu için değerlendirilme başvurusu yapabilir.

(2) Değerlendirilme başvurusu yapılacak bir programın, başvuru tarihinden önce mezun vermiş olması gereklidir.

(3) Akreditasyon başvurusu yapılan bir program için kurumda ikinci öğretim de uygulanmaktaysa, bu programın değerlendirilmesi aşağıdaki esaslara göre yapılır.

(a) Her iki programdan da mezun verilmiş ise, başvuru her iki program için ayrı yapılmalıdır.

(b) Kurumlar, bu programın TURAK ölçütlerini sağladığını hem birinci öğretim hem de ikinci öğretim için ayrı ayrı göstermek zorundadırlar.

(4) Programlarının TURAK tarafından akreditasyonunu isteyen çok yerleşkeli bir kurumun birbirinden fiziki ve idari olarak anlamlı farklılıklar gösteren her bir yerleşkesindeki YTB, değerlendirme sürecinde ayrı bir kurum olarak kabul edilecektir (turak.org, 2019a).

Akreditasyona Başvuru Süreci

MADDE 7-(1) Akreditasyon için ilk kez başvuran programlarda, aşağıdaki süreç izlenir.

(a) Akreditasyon amacıyla bir ya da daha fazla programı için ilk kez değerlendirme talep etmek isteyen bir kurum, bu isteğini yazılı olarak TURAK a değerlendirmenin yapılacağı yılın Ocak ayı sonuna kadar iletir. Kurum, bu yazıda hangi programlar için başvuru yapmak istediğini bildirir ve programlar hakkında kısa açıklamaları içeren tanıtıcı özet bilgiyi ve istenebilecek diğer belgeleri de ek olarak gönderir.

(b) TURAK, akreditasyon başvurusu yapılan programların değerlendirilmeye alınıp alınamayacaklarını, değerlendirmeye alınabilecek programlar için belirlenen toplam akreditasyon ücretini ve ödeme koşullarını kuruma en geç Şubat ayı sonuna kadar bildirir.

(c) Kurumun akreditasyon talebi, TURAK ın bildirimini ve koşullarını kabul ettiğine ilişkin teyit mektubunu TURAK a Mart ayı sonuna kadar göndermesiyle kesinleşir. Bu tarihe kadar teyit mektubu göndermeyen kurumların başvuruları geri çekilmiş sayılır.

(d) TURAK, akreditasyon talebi kesinleşen programlar için değerlendirme takımı kurma çalışmalarına başlar.

(e) Kurum, akreditasyon talepleri kesinleşen programlarının her biri için TURAK tarafından belirlenmiş format ve içerikte bir öz değerlendirme raporu hazırlar, her programa ilişkin öz değerlendirme raporunun ve eklerinin bir adet basılı kopyasını ve bir adet elektronik kopyasını TURAK a değerlendirmenin yapılacağı yılın Temmuz ayı sonuna kadar gönderir.

(f) Kurumlar tarafından TURAK'a gönderilen öz değerlendirme raporları istenen formata (biçim) uygunluk bakımından TURAK tarafından incelenir. TURAK, öz değerlendirme raporlarının format uygunluğunu ve uygun olmayanlar için belirlenen hususların giderilmesini ilgili kuruma Ağustos ayı sonuna kadar bildirir.

(g) Öz değerlendirme raporları format bakımından uygun bulunan programlar ve format yetersizliklerini 15 gün içinde gideren programların değerlendirme süreci TURAK tarafından başlatılır. Belirlenen hususları, TURAK tarafından bildirilmesini takiben 15 gün içinde gidermeyen programların başvuruları kurumları tarafından geri çekilmiş sayılır.

(h) Başvuru sayısının yüksek olması durumunda, TURAK aynı değerlendirme yılı içinde ikinci bir başvuru dönemini ve buna bağlı olarak ikinci bir değerlendirme takvimi belirleyebilir.

(2) Akreditasyon süresi dolan programlar için aşağıdaki süreç izlenir.

(a) TURAK, akreditasyon süresi dolacak olan programların bağlı olduğu kurumlara, akreditasyon sürelerinin dolacağı tarihten iki yıl önceki Aralık ayının sonuna kadar bir hatırlatma yazısı gönderir (turak.org, 2019a).

Program Değerlendirme Takımları

MADDE 8-(1) YTP'yi değerlendirecek takımlar, TURAK'ta görev yapmakta olan ya da daha önce görev yapmış olan üyeler arasından ya da program değerlendiriciliği konusunda deneyimli olan değerlendiriciler arasından TURAK tarafından belirlenen bir takım başkanı ve eldeki program değerlendiricisi havuzundan yine TURAK tarafından seçilen program değerlendiricilerinden oluşur.

(2) Gerekli hallerde, eş takım başkanı ve/veya eş değerlendiriciler de kullanılabilir.

(3) Genel değerlendirmelerde, ara ziyaretlerde ve “kanıt göster” değerlendirmelerinden sonraki ilk ara değerlendirmelerde takımlar en az üç kişiden oluşur.

(4) Ara ziyaret gibi değerlendirmenin odağının çok kısıtlı ve değerlendirilecek iki program arasında önemli ölçüde örtüşme olduğu durumlarda takımdaki üye sayısı azaltılabilir.

(5) Değerlendirme takım üyeleri belirlenirken,

(a) İlgili kurumla olası bir çıkar çatışması ve/veya örtüşmesi,

(b) Takım içi; kurumsal dağılım, akademik – sanayi temsil dengesi, kadın/erkek dengesi,

(c) Eş-takım başkanı ve/veya eş-değerlendirici gereksinimi,

(d) Program değerlendiricilerinin ulaşım gereksinimleri,

(e) Değerlendiricilerin alandaki deneyim ve birikimleri gibi hususlar göz önünde bulundurulur.

(6) Program değerlendirme takımlarının oluşumu en geç Eylül ayının sonuna kadar kesinleştirilir, ilgili kurumlara TURAK tarafından bildirilir ve kurumlardan öz değerlendirme (ya da ara değerlendirme) raporlarının ve eklerinin basılı ve elektronik birer kopyalarını takım üyelerine iletmeleri istenir.

(7) Bu noktadan itibaren takımın kurumla olan tüm haberleşmeleri ve düzenlemeler, takım başkanı ve programları yürüten YTB veya yükseköğretim birimi yöneticisi veya yardımcısının ortak sorumluluğunda ve işbirliğiyle yürütülür (turak.org, 2019a).

Programların Değerlendirilmesi ve Ölçütlerin Yorumlanması

MADDE 9-(1) Başvuruda bulunan programların değerlendirilmeleri, bu programların değerlendirme ölçütlerini sağlayıp sağlamadığını belirlemek için yapılır.

(2) TURAK ölçütlerini kullanarak yapılan değerlendirmelerde genel olarak aşağıdaki temel tanımların kullanılması gerekmektedir:

(a) Program Öğretim Amaçları: Program mezunlarının erişmeleri istenen kariyer hedefleri ve mesleki beklenenleri tanımlayan genel ifadeler.

(b) Program Çıktıları: Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve davranışları tanımlayan ifadeler.

(c) Ölçme: Program öğretim amaçları ve program çıktılarında erişim düzeylerini saptamak üzere çeşitli yöntemler kullanılarak yürütülen veri ve kanıt tanımlama, toplama ve düzenleme süreci.

(d) Değerlendirme: Ölçmeler sonucu elde edilen verilerin ve kanıtların çeşitli yöntemler kullanılarak yorumlanması süreci. Değerlendirme süreci, program öğretim amaçlarına ve program çıktılarında erişim düzeylerini vermeli ve program iyileştirmek üzere alınacak kararlar ve yürütülecek eylemlerde kullanılmalıdır.

(3) Öğretim programlarındaki derslerin ve ders içeriklerinin seçimi ve düzenlenmesinde programları yürüten kurumlar özgürdür. Bu düzenlemelerde niteliksel faktörler, kredi-saat gibi niceliksel faktörlerden daha önemlidir. Öğretim programının ölçütlerde verilen genel ilkeleri ve koşulları sağlayıp sağlamadığı titizlikle kontrol edilmelidir.

(4) Öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin kullanımı ile öğrenme düzeyini belirleme yöntemleri sürekli gelişim göstermektedir. Bir derste ya da bir programın tümündeki derslerde geleneksel bir öğretim yöntemi de kullanılsa ya da yenilikçi bir öğretim yöntemi de kullanılsa, program çıktılarında ulaşıldığından emin olmak için öğrenme düzeyi çağdaş ve en güvenilir yöntemlerle değerlendirilmelidir.

(5) TURAK tarafından değerlendirilecek bir program, adında özel bir alan vurgulaması bulunsun ya da bulunmasın, temelde bir yükseköğretim turizm programı olmalıdır; dolayısıyla, bir YTP'nin değerlendirilmesinde,

(a) Program adındaki sözcükler ya da vurgulama ne olursa olsun, bir YTB programı olarak yeterli olması ve

(b) Programın ya da seçeneğinin adındaki alan vurgusunu yansıtmaması öncelikle göz önünde tutulmalıdır.

(6) Bir programın adı, programa özgü ölçütü bulunan bir ya da daha fazla programla ilişkili ise bu program ilgili tüm programların ölçütlerini de sağlamalıdır.

(7) TURAK ölçütleri arasında programa özgü ölçütü olmayan bir programın akreditasyon başvurusunda, program ölçütünün bulunmaması nedenine bağlı olarak TURAK tarafından verilecek karar doğrultusunda, değerlendirme programa özgü herhangi bir ölçüt kullanılmadan yapılabilir.

(8) Ölçütlerde kullanıldığı şekli ile “-meli” ve “-malı” ekleri, programların akredite edilmeleri için asgari düzeyde sağlanması beklenen ve tanımı açık zorunlulukları göstermektedir.

(9) İfadelerdeki “beklenir” sözcüğü, değerlendirmeyi etkileyebilecek daha az kısıtlayıcı öneriler için kullanılmaktadır.

(10) İfadelerdeki “-bilir” eki, serbestlik tanıma anlamında kullanılmaktadır (turak.org, 2019a).

Akreditasyon Kararları

MADDE 13-(1) Akreditasyon kararlarında son söz TURAK a aittir. Bu karar, ziyaret takımı tarafından TURAK a yapılan önerilere, kurumun ara raporuna dayalı kararlarda ise bu raporu inceleyen TURAK üyesinin önerilerine dayanılarak alınır.

(2) TURAK, programları niteliklerine göre sıralamaz. Programlar ya akredite edilir ya da edilmez. Akreditasyon kararları yalnızca bir sonraki değerlendirmenin türünü belirtir.

(3) Bir programın akreditasyonu, genellikle iki (2) ile beş (5) yıl arasında belirli bir süre için yapılır. Verilen bir akreditasyon kararı, Madde 16'da verilen koşullar oluşursa değerlendirme süresi içinde gözden geçirilebilir.

(4) Bir programın TURAK ölçütlerinde belirtilen asgari koşulların tümünü sağladığı sonucuna varılırsa beş (5) yıllık akreditasyon verilir. Bu tür bir akreditasyon, programla ilgili hiçbir ölçütte “eksiklik” ve/veya “zayıflık” değerlendirilmesi yapılmadığı anlamına gelir; ancak, programla ilgili bazı ölçütlerde “kaygı” ve/veya “gözlem” bildirimi yapılmış olabilir. Akreditasyon süresi aynı kurumda daha yakın bir zamanda genel değerlendirmesi yapılacak başka programlarla eş zamanlama sağlamak amacıyla beş (5) yıldan daha kısa tutulabilir.

(5) Bir programın genel değerlendirmesinde herhangi bir ölçütte “eksiklik” değerlendirmesi yapılmamış olmasına rağmen bir ya da daha fazla ölçütte “zayıflık” değerlendirilmesi yapılmışsa, akreditasyon yalnızca iki (2) yıl için verilir. İki (2) yıl süreli akreditasyon verilen programların akreditasyon geçerlik süresinin son yılı (ikinci yıl) içinde ara değerlendirmeleri yapılır. İki yıl süreli akreditasyon verilmiş olan bir programın ara değerlendirme için başvuru yapmaması durumunda, programın akreditasyonu iki yılın sonunda sona erer. Ara değerlendirme, genel değerlendirme sırasında “zayıflık” ve “kaygı” değerlendirmesi yapılmış ölçütlere odaklı olarak yapılır. Ara değerlendirme sırasında herhangi bir ölçüt için yapılacak “eksiklik” ya da “zayıflık” değerlendirmeleri, “eksiklik” olarak kabul edilir ve bu sonuca varılan tarihten itibaren bir (1) yıl içinde bu ölçütlere odaklanmış bir “kanıt göster” ara değerlendirmesi gerekir. Eğer bu odaklanmış “kanıt göster” ara değerlendirmesi sonucunda ilgili ölçütlerdeki “eksiklik”lerin hala sürmekte olduğu saptanırsa, programın akreditasyonu uzatılmaz. Bu karar itiraza açıktır. Diğer taraftan, ara değerlendirmede herhangi bir ölçütte “eksiklik” ya da “zayıflık” değerlendirilmesi yapılmayan programların akreditasyon süreleri en fazla üç (3) yıl süre ile bir sonraki genel değerlendirme tarihine kadar uzatılır.

(6) Bir programın ilk genel değerlendirmesinde, bir ya da daha fazla ölçütün hiç sağlanmaması nedeniyle “eksiklik” değerlendirmesi yapılmışsa, bu programa akreditasyon verilmez. Bu karar itiraza açıktır.

(7) Akreditasyonu olan bir programın genel değerlendirmesinde bir ya da daha fazla ölçütte “eksiklik” değerlendirilmesi yapılmışsa, bu sonuca varılan tarihten itibaren bir (1) yıl içinde bu ölçütlere odaklanmış bir “kanıt göster” ara değerlendirmesi gerekir. Eğer bu odaklanmış “kanıt göster” ara değerlendirmesi sonucunda ilgili ölçütlerdeki “eksiklik”lerin hala sürmekte olduğu saptanırsa, programın akreditasyonu uzatılmaz. Bu karar itiraza açıktır. Programların akreditasyonları, “kanıt göster” ara değerlendirmesi sonucunda akreditasyonun uzatılmaması kararı alınmasına kadar devam eder.

(8) Verilmiş olan akreditasyon süresi içinde TURAK bir programın artık ölçütleri sağlamadığına dair bazı bilgiler edinirse, bu bilgiler hemen kuruma bildirilir ve TURAK'a otuz (30) gün içinde bir yanıt verilmesi istenir. Eğer kurumdan bir yanıt gelmezse ya da gelen yanıt TURAK tarafından uygun bulunmazsa, TURAK gerekçeli iptal işlemlerini başlatabilir. Bu işlemler, gerekçeli iptalin uygulama nedenlerinin kuruma bildirilmesi ile başlar. Gerçek verileri belirlemek için bir kurum ziyareti düzenlenebilir. İptal nedenlerini gösteren bir belge hazırlanır ve incelemesi ve otuz (30) gün içinde yanıtlaması için kuruma iletilir. Eğer kurumdan bir yanıt gelmezse ya da gelen yanıt TURAK tarafından uygun bulunmazsa, akreditasyon iptal edilir. Bu karar, gerekçelerinin açıklaması ile birlikte kuruma hemen bildirilir. Bu iptal itiraza açıktır.

Akreditasyon Kararlarının Topluma Duyurulması

MADDE 14-(1) TURAK tarafından akreditasyon verilmiş olan programların listesinin güncel sürümleri, TURAK internet sitesinde yayınlanır. Bu listede akreditasyon alan programların adları, verilen akreditasyonun süresi ve koşulları belirtilir.

(2) TURAK internet sitesinde yayınlanacak akreditasyon verilmiş programların listesi için kullanılacak format ve açıklanacak bilgilerin ayrıntıları TURAK tarafından belirlenir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Turizm eğitiminin dünya çapında verilen bir eğitim olmasında uluslararası turizm hareketleri ve hareketlere bağlı ekonomik kazanç sunan bir sektör olması etkilidir. Alanında verilen eğitim, sektörde uzmanlaşmayı sağlarken, sektörün ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceriyi de vermek durumundadır. Turizm eğitiminin belirli standart ve prosedürlere bağlı olarak verilmesi, turizmin bir bilim olma yolundaki ilerlemesine katkı sağlarken, turizmden beklenen hedeflere daha kolay ve doğru şekilde ulaşılmasına da etki edecektir. Dünya çapında turizm eğitiminin değerlendirilmesi ve akreditasyonu konusunda çeşitli uygulamalar bulunmaktadır. İlgili uygulamaların ortak amacı; turizm eğitiminde profesyonelleşmenin belirli kurallara bağlı olarak gerçekleştirilmesi ve turizm eğitiminin geliştirilmesidir.

Türkiye'nin turizmi geliştirmek için düzenlediği, kongre, şûra, faaliyet ve etkinliklerin başarılı olabilmesi, yükseköğretim alanında turizm eğitiminin niteliği ve kalitesiyle doğrudan ilişkilidir. Turizm Akademisyenleri Derneği (TUADER) bünyesinde kurulan, Turizm Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu'nun, alanında yetkin akademisyen ve sektör temsilcilerinden oluşuyor olması, turizm eğitimi ve turizm sektörü arasındaki kopukluğun önüne geçilmesinde son derece etkili olacaktır. Sektörün talep ve beklentilerine uygun akreditasyon programlarının geliştirilmesi ve uygulanması, Türk turizminde beklenen yükselmeyi sağlayacağı düşünülmektedir. Turizm eğitiminin dünya üzerinde meşruluk kazanma çabası içerisinde, Türkiye'nin turizm eğitimi konusunda atmış olduğu bu somut adım, dünyadaki gelişmeleri yakından takip ettiğini ve uygulamaya dönüştürdüğünü göstermektedir. Turizm eğitimi değerlendirme ve akreditasyonu konusunda faaliyetlere başlayan ilk ulusal kuruluş olan TURAK'ın çalışmalarının uygulamaya ve sektöre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın sınırlılıkları ile ilgili olarak, Türkiye'de turizm eğitimi alanında akreditasyonla ilgili olarak TURAK'ın tek kurum olması ve başka akreditasyon

uygulamalarının bulunmaması, ulusal ölçüde karşılaştırma yapılamaması söylenebilir. Çalışmanın, TURAK'ın gerçekleştirdiği uygulamalara dikkat çekmesi ve turizm eğitime olan katkılarını ortaya koyması hedeflenmiştir. TURAK'ın turizm eğitimi konusundaki akreditasyon uygulamalarının turizm eğitiminde istenilen etkiyi yaratacağı düşünülmektedir. TURAK faaliyetlerinin duyurulması ve akredite olacak program sayısının artması da son derece önemlidir. Turizm eğitimindeki bu tarz yeni uygulamaların eğitimin teorik ve uygulama kısmına katkı sağlayacağı da düşünülmektedir. Ayrıca ileride gerçekleştirilecek araştırmalarda, yurtdışında akreditasyon uygulamasıyla eğitim almış ve TURAK'ın projesinden mezun olan öğrenciler arasında karşılaştırmalı araştırmalar gerçekleştirilebilir. Elde edilen sonuçlara göre de akreditasyon programları revize edilebilir.

KAYNAKÇA

- ACPHA, (2019). *Accreditation*, Erişim Tarihi: 05.02.2019, <http://www.acphacahm.org/accreditation/>
- Akoğlan Kozak, M. (2009). Akademik turizm eğitimi üzerine bir durum analizi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, 22, 1-20.
- Amoah, V. A. and Baum, T. (1997). Tourism education: Policy versus practice. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 9(1), 5-12. doi: 10.1108/09596119710157531
- Aktan, C. C. ve Gencil, U. (2010). Yükseköğretimde akreditasyon. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 137-155.
- Ard, N., Beasley, S. and Nunn-Elison, K. (2017). Quality education through accreditation. *Teaching and Learning in Nursing*, 12(2), 85-87. doi: 10.1016/j.teln.2017.01.007
- Ard, N., Beasley, S., Nunn-Elison, K. and Farmer, S. (2018). Fundamentals of terminology related to accreditation commission for education in nursing. *Teaching and Learning in Nursing*, 13(4), 16-20. doi: [10.1016/j.teln.2018.04.003](https://doi.org/10.1016/j.teln.2018.04.003)
- Ayaz, N., Yeşiltaş, M. ve Türkmen, F. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizme bakış açıları ve algıları üzerine bir araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22), 103-112.
- Ayikoru, M., Tribe, J. and Airey, D. (2009). Reading Tourism Education Neoliberalism Unveiled, *Annals of Tourism Research*, 36(2), 191-201. doi: [10.1016/j.annals.2008.11.001](https://doi.org/10.1016/j.annals.2008.11.001)
- Bosselman, R. H. (1996). Issues of Accreditation in Hospitality and Tourism Education: The Value Controversy, *Tourism Recreation Research*, 21(2), 31-35. doi: 10.1080/02508281.1996.11014773
- Dağdeviren, A. (2007). *Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların ders programlarının fonksiyonel açıdan değerlendirilmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Turizm Eğitiminde Akreditasyon: Turak Örneği
Muharrem TUNA, Onur ÇELEN

- Doğan, İ. (1999). Eğitimde kalite ve akreditasyon sorunu: Eğitim fakülteleri üzerine bir deneme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 20(20), 503-519.
- Erdoğan, N. (2013). Seyahat acenteleri örneğiyle turizmde sürdürülebilirlik: Ekoetiket, sertifikasyon ve akreditasyon programı. *Verimlilik Dergisi*, 3, 65-92.
- Eren, R., Eren, A. ve Çelen, O. (2018). Akademik turizm eğitimi ve seyahat alanındaki mesleki yeterlilikler üzerine durum değerlendirilmesi. *19. Ulusal Turizm Kongresi Bildiri Kitabı*, ss. 452-461, 17-21 Ekim 2018 Afyon.
- Gencil, U. (2001). Yüksek öğretimde toplam kalite ve akreditasyon. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(3), 164-218.
- İstanbulu Dinçer, F., Akova, O., Muğan Ertuğral, S. ve Aydoğan Çifçi, M. (2016). Woman labor force in tourism industry in Turkey: Opportunities and barriers. *Eurasian Academy of Social Sciences Journal*, 1, 379-385.
- Olçay, A. (2008). Türk turizmde eğitimin önemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 383-390.
- TURAK, (2019a). *Yükseköğretim turizm programları değerlendirme ve akreditasyon uygulama esasları yönetmeliği*, Erişim Tarihi: 05.02.2019, <http://turak.org/229-yonergemiz&lang=1&a=1>
- TURAK, (2019b). *Kurullar*, Erişim Tarihi: 05.02.2019, <http://turak.org/325-kurullar&lang=1>
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2019). *Akreditasyon*, Erişim Tarihi: 03.02.2019, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori=veritbn&kelime=8955
- UNWTO, (2019). *UNWTO TedQual Certification System*, Erişim Tarihi: 05.02.2019, <http://academy.unwto.org/content/unwto-tedqual-certification-system>.
- Üzümcü, T. P., Alyakut, Ö. ve Günsel, A. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin, mesleğin geleceğine ilişkin bakış açıları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33), 179-199.